

MODERN PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL TEACHING METHODS

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-312-5-31>

FOSTERING STUDENTS' FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ

Borova T. A.

*Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor at the Department
of Pedagogy, Foreign Philology
and Translation
Simon Kuznets Kharkiv National
University of Economics
Kharkiv, Ukraine*

Борова Т. А.

*доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки,
іноземної філології та перекладу
Харківський національний
економічний університет
імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна*

Zhang Caijing

*PhD Student at the Department
of Pedagogy, Foreign Philology
and Translation
Simon Kuznets Kharkiv National
University of Economics
Kharkiv, Ukraine*

Чжан Цайджин

*аспірантка кафедри педагогіки,
іноземної філології та перекладу
Харківський національний
економічний університет
імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна*

Розвиток технологій прискорює розвиток суспільства в цілому, що урізноманітнює життя людей й вимагає від них швидкого пристосування до зовнішнього середовища. За таких умов виникає необхідність у підготовці людини до життя з дитинства, тому на заклади освіти покладене не легке завдання щодо формування компетентностей навчатися упродовж життя. Розроблені стратегічні напрями розвитку людини в глобалізованому, діджитал суспільстві з фокусом на людиноцентрований підхід дають можливість зосередитися саме на цілях сталого розвитку суспільства. Роботодавцями виокремлено основні компетентності, які потрібні для

фахівців серед яких є комунікативна компетентність. У глобалізованому суспільстві до комунікативної компетентності ще додається володіння іноземними мовами. Тому підготовка майбутніх спеціалістів зі шкільного віку має враховувати потреби сьогодення у виробничій сфері, які відбуваються на тлі сучасного розвитку суспільства. За таких умов актуальності набуває формування іншомовної комунікативної компетентності із застосуванням інноваційних технологій навчання.

Питання розвитку та формування комунікативної іншомовної компетентності у процесі вивчення іноземної мови досліджувалась у працях Є. Бондаренко, Л. Биркун, О. Гончар, Т. Колбіної, В. Петренко, С. Ніколаєвої, Н. Тучіної та ін.

Метою є висвітлення інноваційних методів формування іншомовної компетентності в учнів старшої школи з урахуванням вимог сучасного суспільства.

Формування іншомовної компетентності проходить через реалізацію завдань, які не є виключно мовленнєвими, навіть коли вони передбачають функціонування певних видів мовлення та використання комунікативної компетентності учня. Виконання поставлених завдань відбувається на основі застосування видів мовленнєвої діяльності, вони передбачають опрацювання шляхом рецепції, продукції, інтеракції або медіації письмових або усних текстів. Зв'язок між завданням і текстом залежить від змісту завдання.

Також, важливим фактором у навчанні учнів іноземній мові є безпосередня їх взаємодія з викладачами. Для забезпечення ефективності освітнього процесу необхідно створити такі умови, які сприятимуть забезпеченню ефективної педагогічної взаємодії на основі досягнення взаємоузгодження цілей, що ґрунтується на спільно визначених інтересах учасників взаємодії.

Отже, викладач має організувати таким чином роботу на занятті, щоб вона була більш ефективною та вмотивованою, урахуовуючи форми комунікації, вибір яких впливає на вибір форм та методів ведення заняття.

Вибір стилю комунікації залежить від мети та завдань навчального заняття. У більшості випадків викладач залучає всі стилі комунікації на занятті, тобто використовує змішаний тип педагогічної комунікації.

Розвиток іншомовної комунікативної компетентності моделюється безпосередньо на основі реального соціального середовища, де невід'ємною складовою є діалог між учасниками освітнього процесу. Нами використана двокомпонентна система взаємодії діяльності педагога, діяльності учня, змісту освіти, тому що в цьому разі виникає

їх спільна діяльність щодо розв'язання будь-якого завдання, рішення якого може з'являтися у процесі його виконання, у ході спільної праці школяра та викладача на основі спільно визначених цілей. При цьому учні відіграють роль суб'єкт-об'єкта або суб'єкта навчання з визначенням пріоритетності студентоцентрованого підходу.

До технологій ситуативного моделювання освітнього процесу можна віднести рольову (ділову) гру, симуляцію, кейс-метод, дискусію, дебати тощо. Особливу увагу заслуговує метод проєктної роботи, в основі якого є моделювання виробничої/ життєвої ситуації та виконання завдання, яке максимально наближено до реального. Такий метод вимагає ретельної підготовки від викладача та максимум зусиль від учнів у ході виконання визначених завдань самими учнями.

В останні роки популярним стає метод кепстоун проєкт (capstone project), який має міждисциплінарний характер та може використовуватися як підсумкова робота у процесі перевірки рівня сформованості різних компетентностей [2].

Застосування інноваційних технологій в освітній процес сприяє не тільки більш вмотивованому процесу навчання, а й формуванню необхідних навичок комунікативної взаємодії на діалоговій основі.

Такі методи дозволяють занурити учня у реальне середовище у процесі їх навчання, що сприяє розвитку відповідальності за свої вчинки, також сприяють самореалізації людини, саморегуляції та самокорекції своєї діяльності, тому що це залежить від того, наскільки вона оволоділа тими чи іншими компетентностями.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності значно поширилося, зокрема під час введення карантинних обмежень у світі та воєнного стану в Україні. Ці технології спрощують візуалізацію надання інформації, інтенсифікують та моделюють процес навчання.

ІКТ надають можливість урахувувати рівень підготовки, що є основою для реалізації принципів індивідуалізації та диференціації навчання. При цьому зберігається індивідуальний темп роботи кожного учня. Значна увага приділяється використанню програмних продуктів, які створюються безпосередньо викладачами разом з учнями в будь-яких інструментальних середовищах або середовищах візуального проєктування.

У нашому випадку ІКТ використовується як засіб та форма навчання. На тлі традиційної форми навчання з використанням ІКТ поширюється змішані та гібридні типи навчання.

За дослідженням науковців, змішане навчання є комбінацією педагогічних теорій і технологій та дозволяє викладачу використовувати різні соціальні сервіси для вирішення конкретних потреб своїх студентів і різноманітності заняття, зробити його диференційним [1, с. 66].

Метод проєктів, було використано на заняттях з іноземної мови. Метою проєктної роботи було створення реальної ситуації, що надасть учням можливість сформулювати вміння виокремити основну ідею, аналізувати ситуації на ринку, вміння знаходити інваріантність вирішення проблеми та прогнозувати очікувані результати, а також можливість розвитку іншомовних комунікативних навичок, які пов'язані із взаємодією у групі або команді. Учням було запропоновано роботу над сумісним проєктом зі створення бізнес-плану компанії або фірми із колегами закордоном, яку вони у перспективі планують заснувати. Для школярів старших класів це є амбіційним завданням адже вони повинні були зануритися у реалії майбутнього життя, працювати у команді, приймати рішення на рівні колективу, відповідати за свою діяльність перед командою, а головне використовувати іноземну мову на усіх етапах проєктної роботи. Особливу увагу приділено презентації. У такий спосіб вони мають змогу формувати вміння оцінювати кінцевий продукт та обґрунтовувати свої висновки щодо якості та актуальності розроблених бізнес-планів. Критерії оцінювання розробляються також учнями на основі існуючих у бізнесі вимог.

Зауважимо, що залучення змішаних моделей навчання у ході виконання проєктної роботи поліпшує процес налагодження зв'язків як між членами команди, так і між викладачем та студентами.

Отже, проєктна технологія, імітуючи реальні умови сучасного середовища, сприяє розвитку вмінь пошуку, обробки та аналізу інформації англійською мовою, формуванню професійно-орієнтованих комунікативних навичок учнів і, таким чином, впливає на підвищення їхнього рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності.

Література:

1. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В. М. Кухаренко та ін. Харків : Міськдрук, НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.
2. Capstone project. URL: <https://www.edglossary.org/capstone-project/> (date of access: 30. 03.2023).